

РЕФОРМУВАННЯ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН У КОНТЕКСТІ ПЕРЕГОВОРНОГО ПРОЦЕСУ ВСТУПУ ДО ЄС

Березень 2026

Публікацію створено Центром Разумкова за підтримки Фонду «Аскольд і Дір», що адмініструється ІСАР Єднання в межах проєкту «Сильне громадянське суспільство України – рушій реформ і демократії» за фінансування Норвегії та Швеції. Зміст публікації є відповідальністю Центру Разумкова та не є відображенням поглядів урядів Норвегії, Швеції або ІСАР Єднання.

РЕФОРМУВАННЯ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН У КОНТЕКСТІ ПЕРЕГОВОРНОГО ПРОЦЕСУ ВСТУПУ ДО ЄС

Ольга ПИЩУЛІНА,
Провідний експерт соціальних і гендерних програм

Україна взяла на себе низку зобов'язань у рамках нової програми розширеного фінансування (The Extended Fund Facility, EFF) від Міжнародного валютного фонду загальним обсягом \$8,1 млрд¹. Оpubлікований меморандум² містить чіткий графік виконання попередніх заходів та структурних маяків на 2026 р., які охоплюють податкову політику, банківський сектор, енергетику та державне управління. Зокрема Меморандум з МВФ передбачає посилення боротьби з ухиленням від оподаткування через спрощену систему³. Йдеться про уточнення визначення трудових відносин, скорочення випадків прихованої зайнятості, виключення окремих ризикових видів діяльності зі спрощеної системи, обмеження можливостей переходу між системами оподаткування з метою оптимізації податків, а також протидію штучному дробленню бізнесу.

МЕМОРАНДУМ ПРО ЕКОНОМІЧНУ ТА ФІНАНСОВУ ПОЛІТИКУ. УКРАЇНА – МВФ⁴

Усунення можливості зловживання спрощеною системою оподаткування (ССО) для цілей ухилення від сплати податку на прибуток. Зокрема:

(i) подання до Верховної Ради законопроєкту щодо внесення змін до визначення поняття «зайнятість» у Трудовому кодексі, відповідно до належної міжнародної практики, щоб зменшити приховану зайнятість;

(ii) посилення контролю за дотриманням цього визначення з боку інспекторів праці;

(iii) застосування нових правил зайнятості з метою запобігання ухиленню від сплати податків на доходи фізичних осіб за рахунок прихованої зайнятості;

(iv) подання до парламенту змін до Податкового кодексу з метою виключення з другої групи платників за спрощеною системою оподаткування певних видів діяльності, які характеризуються високим ризиком приховування трудових відносин (зокрема послуги, включно з ІТ-послугами, консультаційними послугами в галузі бухгалтерського обліку та аудиту, маркетингу, інженерії та права), і запровадження підвищених диференційованих ставок для таких видів діяльності третьої групи платників податків.

Вирішення проблеми неофіційного працевлаштування через запровадження цифровізації та кращої інтеграції даних, зокрема через нову систему «Обрій».

¹ МВФ затвердив для України нову програму розширеного фінансування на 8,1 млрд дол. – Урядовий портал, <https://www.kmu.gov.ua/news/mvf-zatverdylv-dlia-ukrainy-novu-prohramu-rozshyrenoho-finansuvannia-na-81-mlrd-dol>.

² МВФ-Україна: Лист про наміри та Меморандум про економічну та фінансову політику, 13 лютого 2026 року. – Національний банк України, <https://bank.gov.ua/ua/news/all/mvf-ukrayina-list-pro-namiri-ta-memorandum-pro-ekonomichnu-ta-finansovu-politiku-13-lyutogo-2026-roku>.

³ Додаток І. Меморандум про економічну та фінансову політику. – Національний банк України, https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Lol_MEFP_Ukraine_2025-02-13.pdf?v=16.

⁴ Додаток І. Меморандум про економічну та фінансову політику. – Національний банк України, https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Lol_MEFP_Ukraine_2025-02-13.pdf?v=16.

У рамках меморандуму Україна бере на себе зобов'язання проведення структурної фіскальної реформи, спрямованої на звуження простору для арбітражу⁵ (оптимізації) між загальною та спрощеною системами оподаткування та вирівнювання ефективного податкового навантаження. Арбітраж між загальною та спрощеною системами оподаткування (єдиний податок) в Україні будуватиметься на різниці у податковому навантаженні та обліку витрат, що створено спрощеною системою в українській моделі оподаткування.

Логіка МВФ лежить у площині того, що ефективне податкове навантаження на «ФОП-контракт» суттєво нижче, ніж на найманого працівника, що працює в межах трудового договору. Масове використання ФОП (група 3) як форми псевдосамозайнятості широко використовується для мінімізації: ЄСВ, ПДФО, військового збору, зобов'язань за трудовим законодавством.

Основний простір для податкового маневру полягає у суттєвому розриві в ефективному податковому навантаженні між трудовим договором та «ФОП-контрактом». Це сформувало в Україні стійку модель псевдосамозайнятості⁶ як інструменту мінімізації обов'язкових платежів та трудових гарантій.

При класичній зайнятості за трудовим договором, фонд оплати праці оподатковується комплексним навантаженням: 18% ПДФО, 5% військового збору та 22% ЄСВ (для осіб з інвалідністю – 8,41%), що сплачується роботодавцем – сукупно 45% на фонд оплати праці. Навіть з урахуванням введеного 1% військового збору для ФОП (зміни 2026 р. частково скоротили, але не усунули податковий розрив⁷), сумарне навантаження зазвичай становить близько 11-16% від доходу (залежно від його величини та частки фіксованого ЄСВ у структурі доходу). Це значно нижче сукупного навантаження моделі трудового договору.

Єдиний податок ФОП. У 2026 р. максимальна місячна сума єдиного податку становить:

- ✓ 1 група – 332,80 грн (10% прожиткового мінімуму);
- ✓ 2 група – 1 729,40 грн (20% мінімальної зарплати).

Фізособи-підприємці у 3 групі сплачують 5% від доходу (або 3%, якщо є платниками ПДВ). Тож для цієї групи в контексті єдиного податку нічого не змінюється⁸.

ЄСВ для ФОП. Мінімальний розмір єдиного соціального внеску для фізосіб-підприємців становить 22% від мінімальної зарплати. За квартал це 5 707,02 грн. Цю суму сплачують усі фізособи-підприємці, незалежно від групи та отриманого доходу.

Військовий збір⁹. У 2026 р. ФОП другої та третьої груп також є платниками військового збору, проте

конструкція оподаткування відрізняється від моделі найманої праці. ФОП 1 та 2 груп щомісяця сплачують фіксовану суму – 864,70 грн. Це 10% мінімальної зарплати. Платники 3 групи також сплачують військовий збір, але він становить 1% від загального доходу, задекларованого за квартал.

Зі зростанням мінімальної зарплати збільшились і граничні суми річних доходів для кожної групи. Це вплинуло на ліміти для перебування у відповідній групі спрощенців.

У 2026 р. ліміти такі:

- ✓ для 1 групи – 1 444 049 грн на рік;
- ✓ для 2 групи – 7 211 598 грн на рік;
- ✓ для 3 групи – 10 091 049 грн на рік.

⁵ Арбітраж оподаткування (податковий арбітраж) – це стратегія використання розбіжностей у податкових ставках/правилах або законодавстві між різними юрисдикціями (країнами) чи видами діяльності для мінімізації загальних податкових зобов'язань. Це дозволяє переносити прибуток туди, де він оподатковується найменше. Див. Tax Arbitrage Definition: How Does it Work? – Ascot International, <https://www.ascotinternational.net/blog/tax-arbitrage/>.

⁶ «Псевдосамозайнятість» в Україні – це практика оформлення трудових відносин через цивільно-правові договори з ФОП, щоб уникнути сплати податків на заробітну плату (ЄСВ, ПДФО, військовий збір).

Близько 10% ФОП можуть функціонувати в цій «сірій» схемі, що створює податковий дисбаланс. Див. Реальні фрилансери, псевдо-ФОП і наймані працівники – як відрізнити? – Дзеркало тижня, <https://zn.ua/LAW/realnye-frilansery-psevdo-ftp-i-naemnye-rabotniki-kak-otlichit.html>.

⁷ Закон України від 10 жовтня 2024 р. № 4015-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у період дії воєнного стану». – Верховна Рада України, <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/256156.html>.

⁸ Що зміниться для ФОП у 2026 році: повний гайд по нововведеннях. – Mitrah, <https://mitrah.ua/uk/blog/shho-zminitsya-dlya-fop-u-2026-rocz-i-povnij-gajd-po-novovvedennyah/>.

⁹ Закон України від 10 жовтня 2024 р. № 4015-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у період дії воєнного стану». – Верховна Рада України, <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/256156.html>.

	1 група	2 група	3 група
Єдиний податок	332,80 грн/міс.	1 729,40 грн/міс.	5% доходу (або 3% + ПДВ)
ЄСВ	1 902,34 грн/міс.	1 902,34 грн/міс.	1 902,34 грн/міс.
Військовий збір	864,70 грн/міс.	864,70 грн/міс.	1% доходу/квартал
Ліміт доходу	1 444 049 грн/рік	7 211 598 грн/рік	10 091 049 грн/рік

Загалом, робота за трудовим договором формує фіскальне вилучення близько 45% від нарахованої заробітної плати. Економічно це означає, що вартість легального трудового ресурсу для роботодавця майже в півтора рази перевищує чистий дохід працівника. Отже, диференціал між зайнятістю за договором та в рамках ФОП зберігається на рівні близько 25-30 в. п. (45% проти 11-16%). Саме цей розрив є основою масового використання ФОП як інструменту мінімізації оподаткування. Усе це порушує принцип горизонтальної нейтральності – однакова економічна діяльність оподатковується по-різному.

Крім того, статус фізичної особи-підприємця принципово відрізняється від статусу найманого працівника з погляду трудового та соціального законодавства. ФОП не є суб'єктом трудових відносин, а отже на нього не поширюються базові гарантії, передбачені Кодексом законів про працю для працівників. На практиці це реалізується в тому, що фізична особа реєструється як підприємець, але продовжує виконувати функції штатного співробітника: працює за графіком компанії, має одного замовника, отримує регулярну фіксовану винагороду та інтегрована до організаційної структури. Економічна залежність зберігається, але юридична форма змінюється.

	Найманий працівник	ФОП
Відпустки	Щорічна оплачувана відпустка (не менше 24 календарних днів); додаткові соціальні відпустки; збереження робочого місця на період відпустки.	Не має права на оплачувану відпустку в юридичному сенсі. Якщо підприємець тимчасово не здійснює діяльність: дохід відсутній; оплата не нараховується; договір із замовником може передбачати або не передбачати компенсацію – це виключно питання приватного контракту; Таким чином, «відпустка» ФОП – це економічна пауза без гарантованого доходу.
Лікарняні	Перші дні тимчасової непрацездатності оплачуються роботодавцем, надалі – за рахунок фондів соціального страхування; виплати залежать від страхового стажу.	Може отримувати допомогу по тимчасовій непрацездатності лише за умови добровільної участі у системі соціального страхування понад мінімальний внесок. У більшості випадків: базою для розрахунку є мінімальна заробітна плата; розмір виплат суттєво нижчий за фактичний дохід, немає роботодавця, який компенсує перші дні непрацездатності. Отже, реальний рівень соціального захисту при хворобі для ФОП значно нижчий.
Гарантії звільнення	Чіткі підстави звільнення; строки попередження; обмеження щодо звільнення окремих категорій осіб; судовий механізм поновлення на роботі.	Перебуває в цивільно-правових відносинах із Замовником. Розірвання договору: регулюється умовами контракту; може бути здійснене в односторонньому порядку, якщо це передбачено договором; не передбачає гарантій працевлаштування або компенсацій, аналогічних трудовому праву. Не передбачає гарантій працевлаштування або компенсацій, аналогічних трудовому праву.
Робочий час	Нормальна тривалість робочого часу; оплата понаднормових годин; обмеження нічної праці; гарантії відпочинку.	ФОП не підпадає під регулювання режиму робочого часу. Обсяг і графік роботи визначаються договором. Якщо підприємець фактично працює повний робочий день в офісі замовника, це не створює автоматично трудових гарантій, доки відносини не переключені.

Для роботодавця така схема означає: зниження фіскальних витрат на приблизно чверть-третину; відсутність зобов'язань щодо відпускних, лікарняних, гарантій звільнення; відсутність обов'язку дотримуватись режиму робочого часу; мінімізацію ризиків трудових спорів. І загалом у зниженні повної вартості праці та підвищенні гнучкості.

Для працівника короткостроковий ефект виражається у вищій «чистій» виплаті. Проте довгострокові наслідки менш очевидні: пенсійні права формуються з мінімальної бази ЄСВ, відсутній захист від звільнення, не гарантуються соціальні виплати, знижується рівень правової захищеності.

Таким чином, використання ФОП як форми фактичної зайнятості означає:

- ✓ перенесення соціальних ризиків з роботодавця на фізичну особу;
- ✓ відсутність обов'язкових трудових гарантій;
- ✓ мінімізацію соціальних внесків до системи страхування.

Економічно це знижує витрати бізнесу, але одночасно:

- ✓ послаблює соціальний захист працівника;
- ✓ зменшує базу для формування пенсійних прав;
- ✓ підсилює сегментацію ринку праці.

Саме в цьому полягає сутність проблеми псевдосамозайнятості, коли формально підприємницький статус поєднується з фактичною трудовою залежністю, однак без відповідних соціальних гарантій.

На макрорівні масове використання ФОП як форми фактичної зайнятості призводить до кількох структурних ефектів.

По-перше, звужується база ЄСВ та прибуткового податку, що посилює тиск на пенсійну систему та збільшує залежність бюджету від трансфертів.

По-друге, стимулювання трансформації трудових відносин у підприємницькі за відсутності реального підприємницького ризику. Формується сегментація ринку праці:

частина працівників перебуває у режимі повного соціального захисту, інша – у квазі-підприємницькому статусі з обмеженими гарантіями.

По-третє, спотворюється конкурентне середовище: компанії, що використовують ФОП-модель, набувають цінової переваги перед тими, хто зберігає класичну зайнятість.

В умовах, коли військовий збір збільшено до 5%, розрив у навантаженні на працю ще більше посилюється, оскільки він застосовується до найманих працівників, але не симетричний за економічним ефектом у моделі ФОП. Це додатково розширює стимул до трансформації трудових відносин у підприємницькі.

Таким чином, проблема псевдосамозайнятості носить не лише фіскальний характер. Псевдосамозайнятість залишається раціональною, з погляду приватних агентів, стратегією мінімізації сукупного податкового навантаження. Йдеться про структурний зсув у системі розподілу податкового навантаження, деформації стимулів на ринку праці та зниження стійкості системи соціального страхування. Саме тому в рамках фіскальної та інституційної реформи акцент переноситься із простої зміни ставок на уточнення критеріїв трудових відносин та переходу від режиму податкової оптимізації до режиму нейтральності та прозорості економічних відносин, тобто на усунення арбітражу фактично, а не лише за ставками.

РЕФОРМУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ПЕРЕГОВОРНОГО ПРОЦЕСУ ВСТУПУ ДО ЄС

З огляду на переговорний процес щодо вступу до Європейського Союзу, реформа спрощеної системи оподаткування та усунення арбітражу мають бути оцінені крізь призму *acquis communautaire*, насамперед Глави 16 «Оподаткування» та Глави 19 «Соціальна політика та зайнятість».

Вимір Глави 16 «Оподаткування»

Принцип податкової нейтральності. *Acquis* ЄС у сфері оподаткування не регламентує структуру національних податків у деталях, однак виходить з принципу нейтральності та недискримінаційності податкової системи, тобто мінімізації викривлень економічної поведінки, що виникають

через різний ефективний податковий тягар, запобігання шкідливій податковій конкуренції.

Можна побачити, що чинна модель спрощеної системи в Україні створила істотний розрив між фіскальним навантаженням на найману працю і навантаженням на фізичних осіб-підприємців, які, фактично, виконують функції працівників.

Заплановане уточнення критеріїв трудових відносин та протидія штучному дробленню бізнесу¹⁰ спрямовані на зменшення горизонтальної нерівності оподаткування та обмеження внутрішнього податкового арбітражу. Такий підхід узгоджується з логікою Кодексу

поведінки щодо оподаткування бізнесу ЄС¹¹, який орієнтований на усунення режимів, що створюють непропорційні податкові переваги.

Боротьба з ухиленням від оподаткування.

Acquis передбачає імплементацію стандартів ефективного податкового адміністрування, обміну інформацією та ризик-орієнтованого контролю. Ключовим критерієм відповідності буде:

- ✓ прозорість правил;
- ✓ передбачуваність їх застосування;
- ✓ дотримання принципу пропорційності.

У національних податкових законах та актах ЄС найчастіше закріплені загальні правила проти ухилення від сплати податків (*General Anti-Avoidance Rules - GAAR*)¹², що націлені на те, щоб протистояти будь-якому сценарію уникнення сплати податків, який не можуть передбачити законодавці. Оскільки GAAR спрямовані на боротьбу з несподіваними схемами уникнення оподаткування, ці правила зазвичай досить абстрактні і гнучкі.

ОЕСР запропонувала державам ввести їх у податкові угоди для боротьби з компаніями, які ухиляються від сплати податків через зловживання договорами між державами-членами або з третіми країнами (*treaty shopping*), створюючи штучні структури для доступу до найвигіднішого податкового режиму. Єврокомісія включила аналогічну пропозицію до Рекомендацій щодо податкових договорів, укладених державами-членами¹³, з урахуванням того, що це правило має застосовуватися в руслі права ЄС, не порушуючи норм

Лісабонського договору.

Усі директиви ЄС, які стосуються питання прямого оподаткування, містять заходи щодо запобігання певним формам зловживання правом. Ці правила є у директивах:

- ✓ Директива Ради ЄС 2011/96/ЄС «Про загальну систему оподаткування, яка застосовується до материнських та дочірніх компаній різних держав-членів»¹⁴;
- ✓ Директива Ради Європейських Співтовариств 90/434/ЄЕС «Про загальну систему оподаткування, яка застосовується до злиття, поділу, часткових поділів, передачі активів та обміну акціями щодо компаній різних держав-членів, а також щодо перенесення зареєстрованого офісу SE або SCE¹⁵ між державами-членами»¹⁶;

¹⁰ «Дроблення бізнесу» — це штучний поділ єдиної господарської діяльності між кількома ФОП на спрощеній системі для ухилення від сплати податків. Див. Дроблення на ФОП: де закінчується бізнес-модель і починається схема. — Економічна правда, <https://pravda.com.ua/biznes/yak-borotisy-z-shutchnim-droblyenniam-biznesu-v-ukrajini-osnovni-kriteriji-ta-propoziciji-815396/>.

¹¹ Code of Conduct Group (Business taxation), 30 April 2025. — European Council, [https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/mpo/2025/4/code-of-conduct-group-business-taxation-\(353916\)/](https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/mpo/2025/4/code-of-conduct-group-business-taxation-(353916)/).

¹² INTRODUCING A GENERAL ANTI-AVOIDANCE RULE (GAAR). — IMF Legal Department, <https://www.imf.org/external/pubs/ft/tltn/2016/tltn1601.pdf>.

¹³ На шляху до справедливого оподаткування: Міністерство фінансів України працює над провадженням принципів ATAD в рамках виконання рекомендацій про розширення ЄС. — Міністерство Фінансів України, https://mof.gov.ua/storage/files/%D1%81%D0%B5%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%B0%D1%80_26_04_24.pdf.

¹⁴ Council Directive 2011/96/EU of 30 November 2011 on the Common System of Taxation Applicable in case of Parent Companies and Subsidiaries of Different Member States. OJ L 345 of 29 December 2011. P. 8-16. — European Union, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32011L0096>.

¹⁵ SE та SCE — це юридичні форми підприємств у Європейському Союзі, які дозволяють компаніям працювати в країнах ЄС, використовуючи єдиний набір правил. SE — це європейська компанія (акціонерне товариство), а SCE — це європейське кооперативне товариство. Обидві форми спрощують транскордонну діяльність у ЄС. Див. European Cooperative Society (SCE). — European Commission, https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/proximity-and-social-economy/social-economy-eu/cooperatives/european-cooperative-society-sce_en.

¹⁶ Council Directive 2009/133/EC of 19 October 2009 on the common system of taxation applicable to mergers, divisions, transfers of assets and exchanges of shares concerning companies of different Member States and to the transfer of the registered office, of an SE or SCE, between Member States. OJ L 310 of 25 November 2009. P. 34. — European Union, <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2009/133/oj/eng>.

✓ Директива Ради ЄС 2003/49/ЄС «Про загальну систему оподаткування відсотків та роялті, виплату яких здійснено між асоційованими компаніями різних держав-членів»¹⁷.

Anti-Tax Avoidance Directive (ATAD) (Директива ЄС 2016/1164)¹⁸ – законодавчий акт Європейського союзу, ухвалений у 2016 р. (набув чинності 1 січня 2019 р.). Спрямований на запобігання ухилення від сплати податків транснаціональними компаніями. Він встановлює мінімальні стандарти боротьби з агресивним податковим плануванням у межах єдиного ринку ЄС. Директива стала зразком для подальших ініціатив, включно з *OECD Pillar 2*¹⁹ про глобальний мінімальний податок та реформу корпоративного оподаткування в ЄС.

Директива була прийнята як частина плану дій з оподаткування бізнесу, розробленого за ініціативи OECD, за проєктом *BEPS (Base Erosion and Profit Shifting)*²⁰. Основна мета – протидія агресивному податковому плануванню компаній. Директива містить п'ять ключових заходів:

1. Обмеження відрахування відсотків – запобігає надмірному зниженню бази оподаткування через боргове фінансування.

2. Оподаткування при виході (*exit taxation*) – забезпечує оподаткування прихованих приростів капіталу під час перенесення активів чи резидентства.

3. Правило контрольованих іноземних компаній (*CFC rules*) – запобігає виведенню прибутку на низькоподаткові юрисдикції.

4. Правило гібридних невідповідностей – усуває подвійні відрахування та випадки подвійного неоподаткування.

5. Загальне правило проти зловживань (GAAR) – дозволяє податковим органам ігнорувати схеми, що не мають справжньої економічної мети.

ATAD є наріжним елементом податкової політики ЄС, який забезпечує узгоджене застосування заходів проти ухилення від податків усіма державами-членами. Вона посилила прозорість, підвищила довіру між податковими адміністраціями та скоротила стимули для перенесення прибутку за межі ЄС.

Вимір Глави 19 «Соціальна політика та зайнятість»

Кваліфікація трудових відносин. Європейська правова традиція виходить із матеріального підходу до визначення трудових відносин – вирішальними є фактичні ознаки підпорядкування, економічної залежності та інтеграції працівника в організаційну структуру роботодавця²¹. Це означає, що, якщо відносини за фактом є трудовими, вони мають регулюватись трудовим правом, незалежно від форми договору. Масова псевдосамозайнятість сприймається як форма соціального демпінгу, ухилення від соціальних внесків, підрив стійкості систем страхування.

Відповідно, реформа українського законодавства щодо ознак трудових відносин та зменшення масштабів псевдосамозайнятість, зокрема, підвищує рівень захисту працівників, розширює базу соціального страхування, зменшує сегментацію ринку праці. У цьому аспекті реформа відповідає духу соціального *acquis* та підходам ЄС до боротьби з недекларованою працею.

Стійкість системи соціального страхування. Скорочення практики мінімізації внесків через використання ФОП позитивно впливає на:

✓ доходи системи загальнообов'язкового державного соціального страхування;

¹⁷ Council Directive 2003/49/EC of 3 June 2003 on a common system of taxation applicable to interest and royalty payments made between associated companies of different Member States. OJ L 157 of 26 June 2003. P. 49-54.

¹⁸ Anti-Tax Avoidance Directive. – European Commission, https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation/business-taxation/anti-tax-avoidance-directive_en.

¹⁹ Pillar 2 – це механізм, який забезпечує оподаткування глобального прибутку великих міжнародних компаній за мінімальною ставкою 15%. Див. Чому Pillar 2 змінить світову податкову систему. – Новини.LIVE, <https://novyny.live/investiciji/chomu-pillar-2-zminit-svitovu-podatkovu-sistemu-229036.html>.

²⁰ BEPS – Міністерство фінансів України, <https://mof.gov.ua/uk/beps-440>.

²¹ EU Social and Labour Rights and EU Internal Market Law. – European Union, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32003L0049>. Див. також [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/563457/IPOL_STU\(2015\)563457_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/563457/IPOL_STU(2015)563457_EN.pdf).

- ✓ довгострокову фінансову стійкість пенсійної системи;
- ✓ баланс між поколіннями в умовах демографічного старіння.

Таким чином, реформа має структурний соціальний вимір, а не лише фінансовий.

Реформування спрощеної системи оподаткування та регулювання трудових відносин у контексті переговорного процесу вступу до ЄС набуває характеру не фрагментарної податково-соціальної корекції, а структурної трансформації інституційної моделі ринку праці та підприємництва. У межах імплементації *acquis*, зокрема, за переговорним розділом 19 «Соціальна політика та зайнятість» та з урахуванням вимог

фіскальної прозорості й протидії зловживанням, закріплених у *Anti-Tax Avoidance Directive*, Україна змушена поступово зближувати податкові стимули з принципами добросовісної конкуренції, економічної справедливості та належного соціального захисту. Це означає обмеження можливостей використання спрощених режимів для прихованої мінімізації податкового навантаження та квазізайнятості, водночас із посиленням гарантій працівників і детінізацією ринку праці.

Таким чином, реформа виступає елементом ширшої інституційної конвергенції, де фіскальна ефективність, соціальна відповідальність і конкурентна нейтральність стають взаємопов'язаними складовими євроінтеграційної стратегії держави.

